

Opetusministeriö
anna.vuopala@minedu.fi

Lausunto Tekijänoikeuden suuntaviivoja koskevasta keskustelumuihistiosta (Dnro 4/670/2007)

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua otsikossa mainitusta keskustelumuihistiosta koskien tekijänoikeuslainsäädännön ja -järjestelmän kehittämistä. FiCom lausuu asiasta kunnioittaen seuraavaa:

Yhteenvedo FiCom ry:n lausunnon keskeisistä huomioista

- Tekijänoikeuslainsäädännön kokonaisuudistukseen ei tässä vaiheessa ole tarvetta. Osittaisuudistus riittää ja se tulee toteuttaa nopealla aikataululla ja avoimen lainvalmistelun periaatteita noudattaen. Lainvalmistelussa tulee olla edustettuna kattava otos digitaalisten sisältöjen jakeluun ja hyödyntämiseen liittyviä elinkeinoelämän tahoja.
- Tekijänoikeuslainsäädännön uudistaminen tulee kohdentaa kiireellisimpinä niihin kysymyksiin, jotka on tänä päivänä nähtävä esteeksi tietoyhteiskunnan palveluiden kehittymiselle ja tarjonnalle.
  - o Ubiikkiyhteiskunnan kehittymisen kannalta on välttämätöntä, että jo kerran hankittuja oikeuksia voidaan käyttää monimuotoisesti hyväksi esimerkiksi saattamalla teoksia loppukäyttäjän saataville vaihtoehtoisia jakeluteitä pitkin.
  - o Tekijänoikeudet tulee hallinnollisesti siirtää työ- ja elinkeinoministeriöön.
  - o Tekijänoikeuslain tulee turvata loppukäyttäjän oikeudet yksityiseen käyttöön ja näin kannustaa teoksen yleiseen hyödyntämiseen. Hyvitysmaksujärjestelmää tulee muuttaa niin, että siinä huomioidaan teknologinen kehitys.
  - o Työsuhdetekijänoikeudesta tulee saada säännös tekijänoikeuslakiin.
- FiComin lausunnossa on priorisoitu ICT-toimialan kannalta keskeisimpiä kysymyksiä. Lausunto ei kuitenkaan ole tyhjentävä, joten toivomme saavamme tilaisuuden esittää näkemyksiämme tässä lausunnossa esiin tuoduista kuten myös muista kehittämismuistion asiakohdista myöhemmässä vaiheessa lainvalmistelijan ja alan toimijoiden välisissä yhteisissä keskusteluissa.

Keskustelumuihistiossa esitettyjä muutostarpeita priorisoitava

FiCom suhtautuu myönteisesti opetusministeriön käynnistämään keskusteluun kansallisen tekijänoikeusjärjestelmän kehittämisestä.

FiCom katsoo kuitenkin, että keskustelumuistiossa esille nostetut muutostarpeet olisi tullut asettaa tärkeysjärjestykseen.

Keskustelumuistio sisältää erilaisia ja monentasoisia vuoropuhelun avauksia tekijänoikeusjärjestelmän uudistamisesta. Osa ajatuksista on luonteeltaan yleisiä, osa koskee yksittäisiä asioita. Keskustelumuistio ja siinä tehty kysymyksenasettelu nähdään toimialamme keskuudessa erittäin laajana kokonaisuutena. Vaikka muistioon on hyvin kirjattu eri sidosryhmien näkemyksiä tekijänoikeusjärjestelmän kehittämistarpeista, siinä ei ole mitenkään asetettu muutosehdotuksia prioriteettijärjestykseen.

Ehdotusten esittely jonkinlaisella tärkeysasteikolla olisi huomattavasti helpottanut sidosryhmien mahdollisuuksia ottaa kantaa järjestelmän kehittämiseen. FiCom näkee nyt melkoisena riskinä sen, että hankkeesta vastaavan ministeriön on vaikea hahmottaa saamastaan lausuntopalautteesta kaikkein tärkeimmät ja akuuteimmat uudistamisen kohteet.

Osittaisuudistus nopealla aikataululla avoimen lainvalmistelun periaatteita noudattaen

FiCom pitää sisällöllisesti merkittävimpänä kehittämisen kohteena tekijänoikeuslain uudistamista selkeämmäksi ja toimivammaksi kokonaisuudeksi, joka ottaa huomioon uudet teknologiat ja jakelukanavat. Toisena tärkeänä muutoksen kohteena näemme tekijänoikeusasioiden hallinnon siirtämisen opetusministeriöstä uuteen v. 2008 perustettavaan työ- ja elinkeinoministeriöön. Tekijänoikeuslain hyvitysmaksujärjestelmä ja yksityistä käyttöä koskeva sääntely kaipaa myös muutosta. Edelleen lakiin tulee ottaa työsuhdetekijänoikeutta koskeva olettamasäännös. Myöhemmässä vaiheessa tekijänoikeuslainsäädäntö kaipaa uudistusta myös tekijänoikeusjärjestöjen asemaa ja niiden noudattamaa korvauskäytäntöä koskevien kysymysten osalta.

Katsomme, että nämä edellä esitetyt, mielestämme olennaisimmat muutosehdotukset tulee toteuttaa hyvin valmistellun osittaisuudistuksen muodossa. Laajamittaiselle tekijänoikeusjärjestelmän kokonaisuudistukselle ei näkemyksemme mukaan ole tässä vaiheessa tarvetta. Kokonaisuudistuksen valmistelu tulisi viemään vuosia ja siitä aiheutuisi suurta oikeudellista epävarmuutta. Osittaisuudistusten valmistelu tulisi aloittaa nopealla aikataululla, sillä EU:ssa, kuten ei muillakaan kansainvälisillä foorumeilla, ole juuri nyt valmisteilla merkittäviä tekijänoikeuslainsäädäntöä koskettavia muutoksia.

Tekijänoikeuslain osittaisuudistusten valmistelu tulee tehdä työryhmässä, jossa on edustettuina tasapainoisesti alan toimijat oikeudenhaltijoista tekijänoikeuksia käyttäviin yrityksiin. Tekijänoikeuksien merkitys tietoyhteiskuntakehitykselle tulee tässä kohtaa erityisesti huomioida ja sen johdosta huolehtia, että käyttäjäkunnan puolelta tulee ICT-toimialan näkökulma selkeästi edustetuksi lainvalmistelutyössä.

FiCom haluaa painottaa, että nyt antamamme lausunto on tarkoitettu yleiseksi kannanotoksi, jossa nostetaan esille jäsenyritysten kannalta keskeisimmät tekijänoikeusjärjestelmän muutostarpeet. Varaamme kuitenkin mahdollisuuden

kommentoida keskustelumuistiossa esille nostettuja kysymyksiä yksityiskohtaisempien keskustelujen ja lainvalmistelutyön yhteydessä.

Tietoyhteiskuntakehitys edellyttää tekijänoikeuslainsäädännöltä uudistumista

FiCom pitää tärkeänä, että tekijänoikeuslainsäädäntöä kehitetään vastaamaan tämänhetkisen tietoyhteiskuntakehityksen vaatimuksia. Ubiikkiyhteiskunnan toimivuuden kannalta on välttämätöntä, että tekijänoikeuslaki pystyy vastaamaan uuden digitaalisen tietoyhteiskunnan tarpeisiin.

Jotta kehitystyössä voidaan turvata tekijänoikeuksia hankkivien ja käyttävien yritysten kilpailukyky, tulee lainsäädännön olla teknologianeutraalia ja tekijänoikeusperusteisten korvausten kohtuullisia. Tekijänoikeuslainsäädännöllä ei saa laajentaa oikeuksien sisältöä niin, että jokaisesta uudesta teknisestä tavasta välittää samoja teoksia muuttumattomana yleisölle laukeaisi automaattisesti uusi maksuvaatimus.

Tekijänoikeusjärjestelmän kehittämisessä tulee ottaa huomioon toimintaympäristön muutokset, tekijänoikeuden muuttunut rooli ja tekijänoikeuden taloudelliset vaikutukset. Verkottunut toimintaympäristö ja toiminnan globalisoituminen ovat muuttaneet merkittävästi tekijänoikeuden merkitystä. Muuttunut toimintaympäristö asettaa uusia haasteita tekijänoikeudella suojatun aineiston tuotannolle, jakelulle ja käytölle. Aineistoa voidaan tuottaa ja jakaa useassa eri formaatissa ja vastaanottaa eri jakelukanavia pitkin.

Tuotteella on useimmiten monia tekijöitä. Tekijänoikeus koskettaa alkuperäisten oikeudenomistajien lisäksi myös yrityksiä, jotka investoivat sisältötuotteisiin ja – palveluihin, sisältöjen markkinointiin ja jakeluun, sekä kuluttajia. Kehitys on johtanut siihen, että tekijänoikeuden taloudelliset vaikutukset ulottuvat tekijöiden ohella useisiin toimijoihin: tuotannon jakelusta ja myynnistä aina loppukäyttäjään saakka. Yritysten tulee voida vastata kuluttajien lisääntyneeseen kysyntään ja tarpeisiin. Yritysten tuottamat sisältötuotteet ja -palvelut tulee saada monimuotoiseen käyttöön ja siten, että loppukäyttäjällä on aidosti mahdollisuus käyttää niitä.

Tekijänoikeudet ovat tämän päivän maailmassa myös erittäin tärkeä strateginen voimavara yrityksille ja merkittävä osa niiden liiketoimintaa. Tekijänoikeuksilla on suuri merkitys ICT-toimialalla (viestintä-, ohjelmisto- ja tietoliikenneala). Toimiva tekijänoikeussuojajärjestelmä on yritysten investointien perusedellytys, sillä ilman suojaa tuotteiden ja palveluiden kaupallistaminen ei ole mahdollista.

Monikanavajakelu ja uudet teknologiat huomioitava tekijänoikeuslaissa

FiCom mielestä tekijänoikeuslakia tulee uudistaa selkeämmäksi ja toimivammaksi niin, että se ottaa huomioon uudet teknologiat ja jakelukanavat. Tätä on edellytetty mm. eduskunnan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisen yhteydessä annetussa ponnassa sekä Kansallisessa tietoyhteiskuntastrategiassa 2007-2015.

Tekijänoikeudet eivät saa rajoittaa televisio- ja radio-ohjelmien lähettämistä uusia jakelukanavia pitkin. Tekijänoikeuslakia on selkiytettävä niin, että osapuolilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet toteuttaa saman lähetyksen samanaikaista jakelua samalle maantieteelliselle alueelle ilman, että tästä jakelusta perittäisiin monikertaisia tekijänoikeuskorvauksia. Monenkertaiset korvaukset muodostavat esteen kilpailukykyisen, innovatiivisen toiminnan kehittämiseksi ja uusien jakelukanavien käyttöönotolle. Yritysten on voitava tarjota asiakkailleen tuotteita ja palveluita uusia jakelukanavia käyttäen, jotta Suomi olisi myös jatkossa tietoyhteiskuntakehityksen kärkimaita. Tämä edellyttää, ettei tekijänoikeuskorvauksiin liittyvistä tulkintaepäselvyyksistä muodostu estettä tai hidastetta monikanavakehitykselle.

Radio- ja televisiolähetyksen käsitettä ei ole määritelty tekijänoikeuslaissa. Teknisen kehityksen myötä ohjelmistojen uusia jakelutapoja on syntynyt ja syntyy entistä nopeammalla vauhdilla. Ohjelmien välitysoikeuksista sopiminen monikanavajakelun tilanteessa ei ole kehittynyt samassa suhteessa, vaan sopimusten tekeminen on aikaisempaa vaikeampaa; ajankohtaisena esimerkkinä mainittakoon DVB-H lähetyksen tekijänoikeuksista käydyt neuvottelut osapuolten kesken.

FiCom on syksyllä 2006 esittänyt eduskunnalle radio- ja televisio toiminnasta annetun lain muuttamisen yhteydessä, että tekijänoikeuden käsitettä selkiytettäisiin ja tekijänoikeuslakia täydennettäisiin uudella säännöskohdalla (2 §:ään uusi 5 momentti). Sen mukaan *"Radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen samanaikainen ja muuttamaton lähettäminen samalla maantieteellisellä alueella on käytetystä tekniikasta riippumatta osa samaa alkuperäistä lähetystä, kun lähettäminen tapahtuu alkuperäisen lähettäjäyrityksen lukuun."*

Edellä mainittu muutos tekijänoikeuslakiin toisi selkeyttä ja helpotusta nykyiseen kiistoja aiheuttavaan tilanteeseen.

Kilpailuoikeus ei näkemyksemme mukaan aseta rajoituksia monikanavajakelun tekijänoikeudelliselle ratkaisemiselle. Kilpailuoikeuden kannalta on kysymys samasta tuotteesta, samasta vastaanottajakunnasta ja samasta käyttötarkoituksesta. Kilpailuoikeus asettaa vain sen vaatimuksen, että määräävässä markkina-asemassa olevan toimijan on käytettävä läpinäkyvää ja syrjimätöntä hinnoittelua.

FiCom haluaa painottaa, että lainsäädännön tulee olla teknologiariippumatonta. Sen tulee mahdollistaa myös muiden kuin DVB-H jakelutekniikoiden käyttö samanlaisin oikeuksin mobiilitelevisiota koskevassa lähetyksessä, jotta voidaan turvata teknologian ja yritysten liiketoimintojen kehittäminen. Televisiopalveluita tarjotaan jo nyt laajasti 3G-verkkojen kautta niin Suomessa kuin muualla Euroopassa. Katsomme, että käytetty teknologia ei saa vaikuttaa televisio- ja radiolähetyksiin liittyvien tekijänoikeuskysymysten arviointiin, vaan arvioinnin tulee tapahtua teknologianeutraalisti.

Sisältöpalveluiden sitominen tiettyyn tekniikkaan ei edesauta uusien jakeluteiden tai liiketoimintamallien käyttöönottoa eikä edistä loppukäyttäjien valinnanmahdollisuuksia. Pikemminkin päinvastoin se johtaa näiden palveluiden supistumiseen. Palveluiden sitominen tiettyyn tekniseen ratkaisuun voi myös johtaa kilpailun vääristymiseen ja antaa kohtuutonta kilpailuetua.

Tekijänoikeudet osa IPR-oikeuksien kokonaisuutta

FiCom katsoo, että tekijänoikeusjärjestelmää tulee kehittää osana IPR-järjestelmän kokonaisvaltaista kehittämistä.

Opetusministeriön laatiman keskustelumuistion yhtenä perustavanlaatuisena puutteena on pidettävä sitä, että tekijänoikeusjärjestelmää tarkastellaan irrallaan muista immateriaalioikeudellisista kysymyksistä. Tekijänoikeus liittyy läheisesti muihin aineettomiin oikeuksiin, kuten patenteihin, tavaramerkkeihin ja malleihin. Nämä eri suojamuodot esiintyvät usein päällekkäisinä siten, että samaa tuotetta suojataan useammalla oikeudella. Tekijänoikeus tarjoaa monissa tilanteissa liitännäistä ja täydentävää suojaa teollisoikeuksilla muuten suojatuille tuotteille.

Tekijänoikeusjärjestelmän jatkokehittämistä osana immateriaalioikeuksien kokonaisuutta edellytetään myös uuden hallituksen ohjelmassa, jossa sekä tekijän- että teollisoikeudellista järjestelmää tarkastellaan osana innovaatiopolitiikkaa. Uusi hallitus on sitoutunut laatimaan kansallisen teollis- ja tekijänoikeusstrategian (IPR-strategia) tukemaan innovaatiojärjestelmän kehittämistä. Kansallisen IPR-osaamisen ja tekijänoikeusjärjestelmän kehittämisen tarve osana innovaatiopolitiikan kehittämistä on tunnustettu myös kansallisessa tietoyhteiskuntastrategiassa. Sen kärkihankkeena pidetään innovaatiojärjestelmän uudistamista ja tekijänoikeusjärjestelmän jatkokehittämistä. Lisäksi hallitus on sitoutunut tehostamaan IPR-asioiden tuomioistuinkäsittelyä keskittämällä ne erikoistuomioistuimeen.

Kaikki immateriaalioikeudet hallinnollisesti samaan ministeriöön

FiComin näkemys on, että tekijänoikeusasioiden käsittely kuuluu siirtää muiden immateriaalioikeuksien hallinnosta vastaavaan ministeriöön, eli uuteen työ- ja elinkeinoministeriöön.

FiCom on syksyllä 2006 tehnyt yhdessä muiden tekijänoikeuksien käyttäjiä edustavien tahojen kanssa aloitteen tekijänoikeusasioiden siirtämisestä opetusministeriöstä kauppa- ja teollisuusministeriöön ja on edelleen hallinnollisen siirron kannalla. Immateriaalioikeusasioiden käsittelyn keskittämällä tehostettaisiin valtionhallinnon toimintaa ja annettaisiin mahdollisuus kohdentaa olemassa olevia resursseja tarpeen mukaan joustavalla ja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tätä keskittämistavoitetta tukee myös EU:n sisällä noudatettava käytäntö, jossa kaikki immateriaalioikeusasiat on keskitetty komissiossa yhden direktoraatin alaisuuteen.

Edellä ”Tekijänoikeudet osa IPR-oikeuksien kokonaisuutta”- luvussa esille nostetut teemat innovaatioiden lisäämisestä ja IPR-järjestelmän kokonaisvaltaisesta kehittämisestä edellyttävät kaikkien immateriaalioikeudellisten asioiden käsittelyn keskittämistä elinkeino-, teollisuus-, innovaatio- ja kuluttajapolitiikasta vastaavaan, vuonna 2008 perustettavaan työ- ja elinkeinoministeriöön.

Tätä näkemystä puoltaa tekijänoikeuksien muuttunut rooli ja merkitys tietoyhteiskunnassa. Tekijänoikeudet ovat enenevässä määrin kulttuuripolitiikan ohella elinkeino-, teollisuus- ja kuluttajapolitiikkaa. Tekijänoikeus luo mahdollisuuksia viestintä-, ohjelmisto- ja tietotekniikka-alan yrityksille, kun tekijänoikeuksien avulla

nämä yritykset voivat suojata investointejaan, kehittää uusia palveluita ja tuotteita. Tekijöiden ja yritysten ohella tekijänoikeudet vaikuttavat myös tuotteiden loppukäyttäjien eli kuluttajiin. Pidämme tärkeänä, että tekijänoikeuslainsäädäntöä kehitetään niin, että se huomioi tasapainoisesti kaikki arvoketjun toimijat.

Hallinnollisen siirron yhteydessä tulee huolehtia siitä, että tekijänoikeuden erityisosaamisen ja resurssien säilyminen turvataan. Suomen kaltaisessa pienessä maassa IPR-asioiden kokonaisvaltaiselle käsittelylle voidaan turvata riittävät resurssit ainoastaan keskittämällä asioiden käsittelyä. Tämä edesauttaa hallinnon tehokkuutta ja kaikkien oikeuksien tasapainoista kehittämistä. Samassa yhteydessä on kuitenkin erittäin tärkeää taata taiteen ja kulttuurin tukijärjestelmien toiminnan jatkuvuus. FiCom on selkeästi sitä mieltä, että kulttuuripolitiikka samoin kuin kulttuurin ja taiteen tukijärjestelmät kuuluvat jatkossakin opetusministeriön toimialaan.

Hyvitysmaksujärjestelmä ja yksityistä käyttöä koskeva sääntely kaipaa kehittämistä

FiComin näkemys on, että nykyistä hyvitysmaksujärjestelmää tulee muuttaa niin, että tarkastelussa otetaan huomioon teknologian kehitys. Tarkastelussa tulee ottaa kantaa siihen, miten oikeudenhaltijoille aiheutunut haitta ja tekniset suojakeinot tulee huomioida hyvitystä määriteltäessä.

Entinen kasettimaksujärjestelmän maksupohja on laajennettu koskemaan laitteita, kuten MP3-soittimia ja tallentavia digisovittimia, vaikka järjestelmä oli aikanaan tarkoitettu kattamaan ainoastaan tallennusaloja. Kehitys kulkee yhä voimakkaammin siihen suuntaan, että oikeudenhaltijat pystyvät hinnoittelemaan kappaleen valmistuksen myönnytyissä tallennusoikeuksissa. Kaikkein selvimmin tämä koskee esimerkiksi sähköisesti tietoverkkojen kautta tallennettavaa sisältöä. Lisäksi tekniikka mahdollistaa sen, että tällaista lähetystä ei voida tallentaa kuin rajattu määrä kertoja.

Tekijänoikeuslain 26 a §:n mukaan hyvitys on maksettava, jos yleisön keskuuteen levitettäväksi valmistetaan tai tuodaan maahan ääni- tai kuvanauha tai muu laite, johon teos voidaan tallentaa ja jota *merkittävässä määrin* käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön. Hyvitysmaksua vahvistettaessa tulee ottaa huomioon mm. tallennuskapasiteetti sekä se, missä määrin yksityisen kappaleen valmistamisen estäviä teknisiä toimenpiteitä on käytetty yleisön saataviin saatettujen teosten suojana. Tekijänoikeusdirektiivin (2001/84/EY) mukaan oikeudenhaltijoiden olisi saatava sopiva hyvitys teostensa yksityisestä käytöstä aiheutuneesta todetusta haitasta. Velvoitetta hyvityksen suorittamiseen ei kuitenkaan synny, jos oikeudenhaltijoille koitua haitta on vähäistä.

Kuluttajien tallentaessa suojattua sisältöä tulisi korvauksen osalta kiinnittää huomiota erityisesti oikeudenhaltijoille aiheutuvaan haittaan. Tyypillisimmissä tapauksissa, kuten televisiolähetysten tai musiikkitalenteiden kopioinnissa kyse on lähinnä ajan- tai paikansiirrosta. Kuluttaja valmistaa lähetyksestä kappaleen katsoakseen sen itselleen sopivana ajankohtana tai tallenteiden osalta kappaleita käyttöönsä muissa paikoissa ja laitteissa, kuten autossa, kuljetettavissa soittimissa ja kotona eri laitteissa.

Liian laajaksi ja raskaaksi mitoitettu, sopivaa hyvitystä koskeva maksujärjestelmä on haitallinen laitevalmistajille, maahantuojille, jälleenmyyjille sekä kuluttajille. Järjestelmän raskaus vyörytetään tuotteiden hintoihin, jolloin monet muut tavoitteet, kuten tietoyhteiskunnan edistäminen tai digitaalisen televisiotoiminnan läpäisykyky heikkenevät. Laitteita ja tallennuslaitteita koskeva järjestelmä johtaa siihen, että kuluttaja joutuu viime kädessä maksamaan monikertaisia tekijänoikeusmaksuja. Tällaista käytäntöä ei voida pitää perusteltuna eikä hyväksyttävänä.

FiCom katsoo, että tekijänoikeuslain tulisi turvata loppukäyttäjän oikeudet yksityiseen käyttöön ja siten kannustaa teosten yleiseen hyödyntämiseen. Loppukäyttäjää ei saisi ajaa tilanteeseen, jossa hän joutuu pohtimaan, rikkooko hän tekijänoikeuslakia lataamalla internetistä sisältöä eri latauslähteistä edellyttäen kuitenkin, että hänellä ei ole oikeutta levittää lataamaansa aineistoa eteenpäin kolmannelle osapuolelle. Internetpalveluntarjoajat eivät saa joutua vastuuseen ko. toiminnasta, vaan em. muutos tulee toteuttaa tekijän yksinoikeuksia rajoittamalla.

Tekijänoikeusjärjestöjen perimien korvausten hinnoittelun oltava avointa ja syrjimätöntä

Voimassa oleva sopimuslissensijärjestelmä on kehitetty oikeuksia hallinnoivien tekijänoikeusjärjestöjen sekä teosmassoja käyttävien yritysten tarpeita silmällä pitäen. Massakäyttötilanteissa yksittäisten käyttöluoppien hankkiminen on käyttäjille ylivoimaista käytettävien teosten ja niiden oikeudenhaltijoiden suuren määrän johdosta.

FiCom katsoo, että käyttäjän näkökulmasta katsottuna oikeuksien kollektiivinen hallinnointi on kannatettavaa aineistojen massakäyttötilanteissa. Käyttäjinä toimivat yritykset tarvitsevat käyttöluvat nopeasti ja mieluiten ”yhden luukun periaatetta” noudattaen.

FiComin mielestä sopimuslissensijärjestelmien hinnoittelun tulee kuitenkin olla avointa ja syrjimätöntä. Sen tulee antaa mahdollisuus yrityksille kehittää uusia liiketoimintamalleja, tuotteita ja palveluita sekä antaa tilaisuus uusille toimijoille tulla markkinoille.

Nykyinen sopimuslissensijärjestelmä tarjoaa tekijänoikeusjärjestöille tilaisuuden laskuttaa myös niiden oikeudenomistajien korvaukset, joita järjestöt eivät edusta. Suuri osa järjestelmän ulkopuolella olevista oikeudenhaltijoista ei hae henkilökohtaisia korvauksia järjestöiltä, vaan järjestöt voivat käyttää rahat oman toimintansa kannalta parhaaksi katsomallaan tavalla. Käyttäjän näkökulmasta asiaa katsottuna sen tulee saada takaisin ne tekijänoikeusjärjestölle maksamansa korvaukset, joiden oikeaa omistajaa ei löydy/tavoiteta. Vähintäänkin tekijänoikeusjärjestöille tulisi asettaa velvoite laatia säännöllisin määräajoin tarkka julkinen selvitys käyttäjiltä perityistä oikeudenomistajille kuuluvista korvaussummista ja niiden todellisesta käyttötarkoituksesta.

Työsuhdetekijänoikeudesta oletettava tekijänoikeuslakiin

FiCom katsoo, että tekijänoikeuslakiin täytyy ottaa olettava, jonka mukaan työsuhteessa luotujen teosten taloudelliset oikeudet siirtyvät työnantajalle, jolleivät

osapuolet toisin sovi. Tällainen säännös on jo olemassa tietokoneohjelmien ja tietokantojen osalta tekijänoikeuslain 40 b §:ssä.

Tätä muutosta on jo esitetty viimeisimmän tekijänoikeusuudistuksen yhteydessä ja edellisellä hallituskaudella toiminut tietoyhteiskuntaneuvosto teki myös asiasta aloitteen.

Yrityksillä tulee olla oikeus päättää tuotteisiinsa ja palveluihinsa liittyvien oikeuksien hallinnoimisesta. Nykyistä tilannetta, jossa yritykset joutuvat erikseen neuvottelemaan ja eri korvausta vastaan hankkimaan omilta työsuhteisilta työntekijöiltään oikeudet normaaliin toiminnan kehittämiseen, ei voida pitää tyydyttävänä. Käytännössä yhdellä tuotteella tai sen osalla voi olla lukuisia tekijöitä ja tuotetta tai sen osia voidaan julkaista ja jakaa eri jakelukanavia pitkin.

Tekijänoikeudella suojatun teoksen luominen on osa työtehtävää, josta työntekijä saa korvauksena palkkaa ja mahdollisesti muita työsuhde-etuja. Yritys puolestaan investoi teosten tuotteistamiseen, markkinointiin, jakeluun ja kantaa taloudellisen riskin toiminnasta. Yrityksellä riskin kantajana tulee olla mahdollisuus käyttää teosta omassa liiketoiminnassaan.

Yritykset tarvitsevat oikeudellista toimintavarmuutta. Nykyinen lainsäädäntö, joka antaa tekijöille taloudelliset oikeudet myös työsuhteessa luotuihin teoksiin, luo yritysten toimintaan epävarmuutta. Yksittäiset työntekijät voivat estää yrityksen liiketoiminnan kehittämisen vetoamalla omiin oikeuksiinsa. Yritysten liiketoiminnan kehittyminen ja sitä kautta menestyminen markkinoilla vallitsevassa kilpailussa tulee nähdä myös työntekijöiden etuna.

FiCom haluaa kuitenkin selvyuden vuoksi tuoda esille, että työsuhdetekijänoikeussäännöksen kirjaaminen tekijänoikeuslakiin ei tietenkään tulisi koskemaan tekijöiden moraalisia oikeuksia eikä sitä sovellettaisi muihin kuin työsuhteessa teoksia luoviin tekijöihin.

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry

Reijo Svento
toimitusjohtaja